

Tihanyi Lajos (1885-1938)*Böloni György arcképe, 1912.*

Olaj, vászon, 86x70 cm
 Jelzés balra közepén:
 Tihanyi Lajos 912.

Kiállítva:

- A „Nyolcak” harmadik tárlata. Nemzeti Szalon, 1912. november-december. Katalógusszám: 81.
- Dresden, Baumbach Galerie, 1927.
- Group Exhibition of American and Foreign Artists. Brooklyn Museum, New York, 1929. június-október.
- Paris, Galerie Bonaparte, 1931.

Reprodukálva:

- Transition, 1927.
- Robert Desnos: Tihanyi. 1936. VII.
- Dévényi Iván: Tihanyi. 1968, 16.

Proveniencia:

- Egykori Sir Alexander Korda tulajdona.

A három Korda fivérhez fűződő kapcsolatáról tanúskodik Tihanyi dedikálása is, melyben Robert Desnos: Tihanyi (1936 Paris) kiadványát ajánlja Korda Vincének.

Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft

Festő és modellje

„Fratello”. Így hívta egymást Tihanyi és festményének ábrázoltja, Böloni György. „Testvér” – fordítható a szó magyarra. A festő és az író, újságíró kapcsolatát hűen érzékelteti ez a szó.

Tihanyi és Böloni 1909-ben ismerkedtek meg. Tihanyi (született 1885-ben) ekkor még kezdő festő volt. Bár 1907-től, a nagybányai neósok szellemében már több olajképet is festett, ebben az évben állította ki első munkáit a Nemzeti Szalonban, a MIÉNK második tárlatán. Böloni itt figyelhetett fel három nagybányai festményére. Feltehetőleg ennek volt következménye, hogy őt is meghívta az 1919-es aradi, nagyváradi, kolozsvári kiállításra. Tihanyi ezeknek a kiállításoknak köszönhetette, hogy a szerveződő Nyolcak közé került, majd ott volt közöttük ez év végén az Új képek című, első Nyolcak kiállításon a Könyves Kálmán Szalonban.

Böloni 1909-ben már komoly munkásságot tudhatott maga mögött. Bár Szilágyosomlyón született (1882-ben), Budapesten végezte egyetemi, jogi tanulmányait. 1902-ben a *Magyarország* parlamenti tudósítója volt. 1903-ban Párizsba ment, ahol ismeretséget kötött Ady Endrével, akiről később több könyvet írt (Az igazi Ady, 1955. Ady az újságíró, 1956). Ugyanitt ismerte meg későbbi feleségét, Márkus Ottiliát, Anatole France titkárnőjét, Itókat, aki Kémeri Sándor néven vált ismert íróvá. Párizsból visszatérve 1906-ban a *Népszava*, majd a *Magyar Nemzet* és 1910-től a *Világ* szerkesztője lett.

Tihanyi művészetéről Böloni írta az első összegzést, amely 1911-ben az *Auróra*-ban jelent meg. Ezt számos tanulmánya követte. A legismertebbek az 1918-ban a *Világ* hasábjain megjelent „*Egy magyar arcképfestő arcképéhez*” című, és az ugyanakkor a MA-ban napvilágot látott „*Tihanyi Lajos*” című írásai. Böloni egy ideig Tihanyi műteremlakásában lakott, a Dráva utca 12. szám alatti házban.

Böloni és felesége Tihanyi legközelebbi barátai maradtak az emigrációs években is. Böloni 1919 után szintén emigrációba kényszerült, miután a Tanácsköztársaság diplomatája volt. Egy ideig Bécsben vezette az emigránsok könyvkiadóját és szerkesztője volt a *Bécsi Magyar Újságnak*, amelyben Tihanyiról is megjelentek írások. Ő is élt Berlinben, majd Tihanyihoz hasonlóan ő is áttelepült onnan Párizsba. Azokban az években, amikor a festő anyagi gondokkal küszködött és neki módjában állt, anyagilag is támogatta barátját. 1938-ban a Péré-Lachaise temetőben ő volt, aki Tihanyi holttestét agnoszkálta és a temetésén ő fogadta a beszédet tartó Tihanyi-barátot, gróf Károlyi Mihályt, mint az elhunyt legközelebbi hozzátartozója.

A portré története

Böloni a MA-ban megjelent írásában a róla készített portré születésének körülményeiről a következőket írja: „*A Világ szerkesztője voltam ekkor, és bizony néha öt-hat óra volt reggel, amikor ágyba kerültem. Tihanyi tíz óra tájban érkezett, könnyörtelenül kihúzott az ágyból, és ahogy voltam, hálóingben, leültetett modellnek. Így lett a portrém, e kitűnő kép, egy komor arcú, kissé álmos ember képe.*” Böloni arról sem feledkezett meg, hogy illusztrálja, a nézők hogyan reagáltak a kiállított képre. Jászi Oszkár például nem tudta, ki lehet ez a „Cézár”, Barta Lajos felesége pedig, hogy ki lehet ez a „puffadt fegyenc”.

A korabeli jelzők mára elveszítették azt a jelentést, amit akkor használóik szántak nekik. Ahogyan már számosan leírták, Tihanyi talán süketsége folytán, sokkal mélyebbre látott, modelljei tulajdonságait jobban fölismerte, mint bárki a környezetében. Nem véletlenül nevezték őt „léleklátónak”. Féltek is tőle az ábrázoltak és gyakran föl is háborodtak a kész kép láttán. Tihanyit ez azonban nem befolyásolta. Nem érdekelte, hogy valaki puffadt fegyencnek látja majd Böloni álmos képét és az sem, hogy Cézárnak nevezik majd, azt a test- és fejtartás által megmutatott nagyságot, amit ő a legfontosabbnak érzett jól ismert barátja alaptulajdonságai közül.

A festmény, amely hűen reprezentálja Tihanyi 10-es évek eleji, azaz Nyolcak periódusbeli festészetét, a 30-as években a híres filmrendező, Korda Sándor, azaz Sir Alexander Korda tulajdonába került. A szakirodalom hosszú évek óta nem hallott felőle, így ma igazi kuriózum, hogy előkerült.

Dr. Majoros Valéria Vanília

